

Nr 5 B.

Godkänd av första kammaren den 20 juni 1918.

Godkänd av andra kammaren den 21 juni 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförvarsdepartementet.

(Statsutskottets utlåtanden nr 5 B, 31, 113, 128—130, 146, 164, 172, 182, 186 och 199 samt första särskilda utskottets utlåtanden nr 3 och 23.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförvarsdepartementet, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut:

I. MARINEN.**Flottan.**

1:o) I en till riksdagen avlåten, den 22 mars 1918 dagtecknad proposition (nr 341) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen, med ändring av vissa i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag under femte huvudtiteln framställda förslag att bland annat och med godkännande av den i statsråds-

protokollet förordade tilläggsstaten för flottans skeppsgossekår för år 1918, på tilläggsstat till riksstaten för samma år bevilja ett förslagsanslag, högst, 12,500 kronor.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 410) anmäler, har riksdagen, med godkännande av den i statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden den 22 mars 1918 förordade *tilläggsstaten för flottans skeppsgossekår* för år 1918, på tilläggsstat för samma år beviljat ett förslagsanslag, högst, 12,500 kronor.

2:o) Uti den till riksdagen den 14 januari 1918 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1918 (nr 2) har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden för samma dag, i punkten 1 under femte huvudtiteln föreslagit riksdagen att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden samma dag angivna grunder, av extra lönetillägg för år 1918 åt en del tjänstemän och betjänte i ämbetsverk, kårer och stater, hörande till sjöförvarsdepartementet, på tilläggsstat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av 500 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1918 angivna grunder, av *extra lönetillägg* för år 1918 åt en del tjänstemän och betjänte i ämbetsverk, kårer och stater, hörande till sjöförvarsdepartementet, på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag av 500 kronor.

3:o) Uti en till riksdagen avlåten, den 5 april 1818 dagtecknad proposition (nr 232), har Eders Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att för utbetalande av krigstjänstpremier, i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna grunder, till visst manskap och vissa värnpliktiga vid flottan på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

För utbetalande av krigstjänstpremier till visst manskap och vissa värnpliktiga vid flottan beviljade 1917 års riksdag på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 200,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att disponera nämnda belopp redan under år 1917.

Enligt nu gällande bestämmelser utgå dessa premier till visst fast anställt manskap samt vissa inbeordrade eller i tjänstgöring kvarhållna värnpliktiga för den tid, överstigande 12 kalendermånader, varunder den stamanställda eller värnpliktige med gott vitsord tjänstgjort. Premiens belopp beräknas efter 20 kronor för varje kalendermånad, under vars hela förlopp tjänstgöringen pågått.

Vissa ändringar i dessa bestämmelser hava nu föreslagits. Dels borde krigstjänstpremie, i motsats till vad hittills varit fallet, utgå jämväl till värnpliktig, som efter avslutandet av krigstjänstgöring, vartill han inkallats, frivilligt kvarstannar i sådan tjänstgöring, eller som efter frivillig anmälan fullgör krigstjänstgöring. Ett blivande stadgande härom borde enligt departementschefens mening givas återverkande kraft, så att samtliga ifrågavarande frivilliga, som alltsedan mobiliseringstidens början år 1914 tjänstgjort vid flottan, kunde erhålla dylika premier.

Dessutom har föreslagits, att hädanefter såväl den tid av 12 månaders tjänstgöring, efter vilken krigstjänstpremie må åtnjutas, som ock tjänstgöringstid därutöver skall räknas i tjänstetidsmånader (30-dagarsperioder) och icke såsom nu i fulla kalendermånader.

För utbetalandet av krigstjänstpremier under år 1918 skulle erfordras, utöver återstoden av det vid 1917 års riksdag anvisade anslaget, ett ytterligare belopp av 50,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot de ändrade grunder för krigstjänstpremiernas utgående, vilka sålunda av departementschefen förordats, har ansett sig böra godkänna Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för *utbetalande av krigstjänstpremier*, i enlighet med i statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden den 5 april 1918 angivna grunder, till *visst manskap och vissa värnpliktiga vid flottan* på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

4:o) Uti den till riksdagen den 14 januari 1918 avlätna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1918 (nr 2) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden för samma dag, i punkten 3 under femte huvudtiteln föreslagit riksdagen att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna å tilläggsstat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst, 381,500 kronor.

Det här äskade anslaget är avsett för mötande av de utav rådande kristid förorsakade kostnadsökningarna under det för år 1918 för ifrågavarande ändamål beviljade anslaget.

På grund av riksdagens beslut om inrättande av en ny lägre underofficersgrad kan emellertid det nu begärda anslaget minskas med 35,235 kronor till 346,265 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst, 346,265 kronor.

5:o) Under punkt 4 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anskaffning av två omformare för kraftcentralen vid flottans varv i Karlskrona på tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 48,500 kronor.

Ifrågavarande omformare, en större och en mindre, vilkas anskaffande nu föreslagits, äro i främsta rummet avsedda att utgöra reserv till de redan nu vid varvet befintliga båda omformarne. Av dessa senare användes den ena, själva huvudomformaren, för framställandet av drivkraft till varvets verkstäder, medan en andra mindre omformare begagnas för överföring av ström till fartyg, som för reparation eller översyn äro förlagda vid varvets ingenjorsdepartement. De båda nya omformarne skulle förutom såsom reserv också, då så erfordrades, kunna tagas i bruk samtidigt med de redan befintliga omformarne för att öka den elektriska energimängd, som genom de senare kan uttagas. Ett snart tillgodoseende av nu angivna behov har ansetts vara av stor betydelse såväl för trygghet av den alltmera utvecklade varvsdriften som icke minst ur ekonomisk synpunkt.

Anskaffningskostnaden jämte uppsättningskostnad m. m. har beräknats komma att belöpa sig till, för den större omformaren 34,300 kronor och för den mindre 14,200 kronor eller sammanlagt 48,500 kronor.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen till *anskaffning av två omformare för kraftcentralen vid flottans varv i Karlskrona* på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 48,500 kronor.

6:o) Under punkt 5 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av elektrisk ytterbelysning vid flottans varv i Karlskrona på tilläggsstat för 1918 bevilja ett reservationsanslag av 102,600 kronor.

Enär den nuvarande, medelst luxlampor, gas- och fotogenlampor anordnade ytterbelysningen vid flottans varv i Karlskrona befunnits otillfredsställande, har förslag till anordnande av elektrisk belysning uppgjorts. Såsom av nedanstående beräkning framgår, skulle genom införandet av elektriskt ljus en avsevärd besparing vinnas, vartill ansetts komma andra påtagliga fördelar, såsom bättre belysning samt icke minst trygghet för brist på lyse genom knapphet på bränslemedel.

Det uppgjorda kostnadsförslaget å anordnandet av dylik elektrisk belysning slutar å ett belopp av 102,600 kronor. Av förslaget framgår, att ytterbelysningen för närvarande utgöres av 42 ljuspunkter om sammanlagt 11,315 normalljus, medförande en årlig kostnad av 10,296 kronor 10 öre. I dess ställe föreslås nu anordnande av elektrisk be-

lysning förmedelst 112 lampor om sammanlagt 18,700 normalljus med en årlig kostnad av 2,705 kronor 25 öre efter nuvarande medelpris på elektrisk energi av 4 öre pr kilowattimme, inberäknat kostnaden för tändning, släckning och översyn av lamporna samt för ersättning av förbrukade lampor. Den besparing, som skulle uppkomma, utgör sålunda omkring 7,600 kronor årligen.

För att snarast möjligt ifrågavarande belysningssvårigheter må kunna avhjälpas, borde anslagsbeloppet finnas tillgängligt redan under innevarande år.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt, får anmäla, att riksdagen till *anordnande av elektrisk ytterbelysning vid flottans varv i Karlskrona* på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 102,600 kronor.

7:o) Under punkt 6 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för utvidgning av artilleriverkstaden vid flottans varv i Karlskrona å tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

Marinens lätta kanoner ävensom tubkanonerna till de svåra och medelsvåra artilleripjäserna äro utsatta för avsevärd förslitning på grund av det stora antal skott, som under övningar skjutas med desamma. På grund härav måste ombyte av kärnrör eller s. k. omtubering tid efter annan företagas. Detta arbete har hittills varit anförtrott åt enskild leverantör och därvid kraft synnerligen lång leveranstid samt betingat avsevärda kostnader.

Genom vissa, här nedan närmare angivna anordningar i artilleriverkstaden i Karlskrona skulle omtubering av lätta kanoner och tubkanoner kunna verkställas på avsevärt kortare tid än som nu sker vid arbetets utförande genom enskild leverantör. Den årliga besparing, som genom de föreslagna åtgärdernas vidtagande därjämte skulle erhållas, har beräknats till 25,000 å 30,000 kronor.

För att utöka artilleriverkstadens arbetskapacitet jämväl till omtuberingar skulle erfordras en bormaskin, en reffelmaskin, båda med erforderliga verktyg, varjämte behövde anskaffas en mantlingsugn, lyftanordningar och en del mindre maskinella utrustningar.

Av nu nämnd materiel har marinförvaltningen redan låtit anskaffa en bormaskin och en reffelmaskin, och hava kostnaderna härför bestritts av medel, som influtit vid försäljning av kasserade patronhylsor. Kostnaderna för anskaffningen av återstående, för ifrågavarande ändamål erforderlig materiel skulle enligt gjorda beräkningar komma att uppgå till 39,445 kronor eller i avrundat tal 40,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra mot vad sålunda föreslagits, får anmäla, att riksdagen för *utvidgning av artilleriverkstaden vid flottans varv i Karlskrona* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

8:o) Under punkt 7 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, utöver det av 1917 års riksdag beviljade, för anläggning å flottans varv i Karlskrona av en laddningsstation för undervattensbåtars ackumulatorbatterier avsedda anslaget å 45,000 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 12,000 kronor.

Ifrågavarande belopp utgör den merkostnad, som enligt redan träffat avtal om leverans av arbetsmaterialier m. m., uppstått för ovannämnda anläggning. Till denna merkostnads täckande har Eders Kungl. Maj:t, med hänsyn framför allt till önskvärldheten av att genom skyndsamt beställning av materialier m. m. kunna undvika ytterligare kostnadsökning, redan förskottsvis anvisat medel.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förvarande förslag, får anmäla, att riksdagen, utöver det av 1917 års riksdag beviljade, för *anläggning å flottans varv i Karlskrona av en laddningsstation för undervattensbåtars ackumulatorbatterier* avsedda anslaget å 45,000 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 12,000 kronor.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 8 föreslagit riksdagen att, utöver det av 1917 års riksdag för anskaffning av en kolpråm för flottans varv i Karlskrona beviljade reservationsanslaget av 25,000 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

För anskaffning av en kolpråm av järn för flottans varv i Karlskrona har 1917 års riksdag på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 25,000 kronor. Kostnaden för en dylik pråm bör enligt utredningen i ärendet numera beräknas uppgå till 55,000 kronor i stället för den tidigare upptagna kostnaden av 25,000 kronor. Det sålunda i detta fall väsentligt ökade priset har förklarats icke minst vara att tillskriva den omständigheten, att pråmar av här ifrågavarande slag, som utföras av järn och äro av enkel konstruktion, draga en relativt stor materialkostnad i förhållande till arbetskostnaden, samt att prisen på materialier, särskilt järn, stigit proportionsvis väsentligt mera än arbetslönerna.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot vad sålunda föreslagits, får anmäla, att riksdagen, utöver det av 1917 års riksdag för *anskaffning av en kolpråm för flottans varv i Karlskrona* beviljade reserva-

tionsanslaget av 25,000 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

10:o) Under punkt 9 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppförande av nytt kanonskjul för artilleridepartementet vid flottans varv i Stockholm m. m. på tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 41,000 kronor.

Nu äskade medel äro avsedda till, förutom uppförande av nytt kanonskjul för artilleridepartementet, jämväl inredning av departementets nuvarande kanonskjul till järnförråd för ingenjördepartementet samt anordnande och inredning av en ny lokal för förrådet av gjutmodeller.

Ifrågavarande anordningar ingingo såsom en mindre del i de omändrings- och nybyggnadsarbeten vid flottans varv i Stockholm, vartill medel äskades av 1917 års riksdag, men som riksdagen med hänsyn till arbetenas nära sammanhang med flottstationsfrågan ansåg icke vara av sådan art, att den gjorda framställningen för det dåvarande borde av riksdagen bifallas. Ovannämnda nu föreslagna anordningar hava emellertid utbrutits ur denna tidigare omändringsplan, emedan de befunnits vara fristående från spörsmålet om en ny flottstations förläggning samt i övrigt ansetts äga den betydelse för varvsdriftens obehindrade fortgång, att de snarast böra komma till utförande.

Kostnaderna för ifrågavarande arbeten hava beräknats till sammanlagt 41,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra mot vad sålunda föreslagits, får anmäla, att riksdagen för *uppförande av nytt kanonskjul för artilleridepartementet vid flottans varv i Stockholm m. m.* på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 41,000 kronor.

11:o) Under punkt 10 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppförande av ett arbetarkök vid flottans varv i Stockholm å tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 51,500 kronor.

På grund av svårigheterna för arbetarpersonalen och annan personal vid flottans varv i Stockholm att under arbetstiden erhålla lagad mat har det, icke minst med hänsyn till rådande dyrtid, ansetts vara en statens ovillkorliga plikt i egenskap av arbetsgivare att söka tillgodose nämnda personals intresse uti detta hänseende.

För sådant ändamål har nu ifrågasatts, att å Skeppsholmen och Galärvarvet skulle anordnas arbetarkök. Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser uppförandet av ett dylikt kök å Galärvarvet, varest flertalet varvsarbetare äro sysselsatta och där ett sådant kök således är mest av nöden.

Enligt uppgjort förslag skulle detsamma, förutom erforderliga köksutrymmen, innehålla dels ett mindre matrum för underofficerare m. fl.,

rymmande 30 personer, och dels ett större matrum, av sådan storlek, att 180 arbetare kunde i tre omgångar om 60 för varje gång därstädes intaga sin måltid. Kostnaderna för inrättandet av ett sådant arbetarkök hava beräknats till 51,500 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förvarande förslag, får anmäla, att riksdagen för *uppförande av ett arbetarkök vid flottans varv i Stockholm* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 51,500 kronor.

12:o) Under punkt 11 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, utöver det av 1917 års riksdag för anskaffning av transportmedel för flottans varv i Stockholm beviljade reservationsanslaget av 50,500 kronor, för oförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 34,500 kronor.

Ovan oförmälda av 1917 års riksdag beviljade anslag å 50,500 kronor var avsett för anskaffning vid flottans varv i Stockholm dels av en mindre bogserbåt och dels av en motorbåt med bogseringsanordning, varigenom utgifterna för bogseringar vid varvet skulle kunna nedbringas. Anskaffningskostnaderna beräknades till 40,000 kronor för bogserbåten och 10,500 kronor för motorbåten.

Emellertid har det befunnits, att ifrågavarande bogserbåt för närvarande icke kan erhållas för ett pris, understigande 75,000 kronor. Sedan anstalter nu träffats för anskaffandet av ovan oförmälda motorbåt för en kostnad av 10,000 kronor, skulle alltså till täckandet av utgifterna för bogserbåten erfordras ytterligare 34,500 kronor, vilket belopp, med hänsyn till behovet av att båten snarast möjligt bleve färdigställd, äskats å tilläggsstat för år 1918.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla vad Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, får anmäla, att riksdagen, utöver det av 1917 års riksdag för *anskaffning av transportmedel för flottans varv i Stockholm* beviljade reservationsanslaget av 50,500 kronor, för oförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 34,500 kronor.

13:o) Med hänvisning till vad riksdagen uti sin skrivelse nr 5 A i ämnet anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 12 gjorda förslag, av det utav 1916 års riksdag till *anordnande av en örlogsdepå vid Göteborg* beviljade anslaget å 360,000 kronor på tilläggsstat för år 1918 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 60,000 kronor.

14:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels med godkännande av ett i statsrådsprotokollet över sjöförsvars-
ärenden den 9 april 1918 omförmält förslag till avtal mellan staten och
Karlskrona stad beträffande upplåtelse till staten av *vissa tomter å Saltö*,
för inköp av tomterna nr 3, 4 och 5 i kvarteret III å nämnda ö samt
för utförande av vissa i samband därmed stående gatuarbeten på till-
läggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 25,580 kronor;

dels ock av det för *uppförande* å nämnda tomter av *ett bostadshus*
för *varvsarbetare vid flottans station i Karlskrona* beviljade reservations-
anslaget å 399,500 kronor anvisat å tilläggsstat för år 1918 ett belopp
av 150,000 kronor.

15:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 85) anmält, har
riksdagen för beredande av *särskild ersättning under mobiliseringstjänst-
göring år 1918 till de flottan tilldelade värnpliktiga*, vilka inbegripas under
av 1916 års riksdag om dylik särskild ersättning fattat beslut, på till-
läggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag av 150,000 kronor.

16:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag under punkt 13
har riksdagen av det utav 1917 års riksdag till *förbättring av projektil-
utredningen för pansarkryssaren Fylgia* beviljade reservationsanslaget å
310,000 kronor på tilläggsstat för år 1918 anvisat ett belopp av 100,000
kronor.

17:o) Under punkt 14 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen
att för anskaffning av minmateriel för flottan på tilläggsstat för år 1918
bevilja ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

I den plan för sjöförsvarets ordnande, som godkändes vid 1914
års senare riksdag, ingick icke anskaffning av minor i vidare mån än
att en av marinförvaltningen i hemlig skrivelse gjord framställning om
beviljande för ändamålet av ett anslag av 876,400 kronor lades till
grund för minanskaffning under åren 1915—1917. Emellertid ansåg sig
Eders Kungl. Maj:t, med hänsyn till den väsentligt vidgade användning,
som minvapnet erhållit i det pågående kriget, böra redan till 1916 års
riksdag framställa förslag om beviljande av ett ytterligare anslag av
810,000 kronor till anskaffning av minor och anordnande av minför-
rådslokaler för flottan; och blev detta förslag av riksdagen bifallet.
Hos 1917 års riksdag äskade Eders Kungl. Maj:t vidare ett anslag av
1,470,000 kronor för minanskaffning, vilket äskande emellertid av riks-
dagen avslogs.

Då minvapnet numera måste tillmätas väsentligt större vikt, än
man tidigare antagit detsamma äga, har, särskilt med hänsyn till dess
stora betydelse för vårt land och de jämförelsevis låga kostnaderna

detta vapen medför, ett begränsat anslag för ändamålet nu ansetts böra av riksdagen äskas. Vid bestämmandet av det ifrågasatta anslagets storlek har av skäl, som närmare angivits i en hemlig promemoria, varav riksdagens vederbörande utskott tagit del, ett belopp av 350,000 kronor funnits erforderligt. Med hänsyn till önskvärdheten av att den mintillverkning, som hittills pågått inom landet, må kunna alltjämt oavbrutet fortgå, borde beloppet finnas tillgängligt redan under år 1918.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt, får anmäla, att riksdagen för *anskaffning av minmateriel för flottan* på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

18:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 15 gjorda förslag har riksdagen av det utav 1917 års riksdag för *anskaffning av kontraminmateriel för flottan* beviljade reservationsanslaget av 456,000 kronor på tilläggsstat för år 1918 anvisat ett belopp av 152,000 kronor.

19:o) Under punkt 16 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppförande av ett förrådsskjul för minmateriel m. m. vid flottans station i Stockholm på tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

Vid flottans station i Stockholm kan för närvarande icke någon förvaringslokal beredas för mindepartementets båtar och den kontraminmateriel, vars anskaffning nu pågår. På grund härav och särskilt med hänsyn till att vissa delar av denna materiel måste förvaras under tak för att undgå förstörelse, har det ansetts nödvändigt, att med det snaraste ett förrådsskjul för ifrågavarande ändamål uppföres. Kostnaderna härför hava beräknats till 30,000 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förvarande förslag, får alltså anmäla, att riksdagen för uppförande av ett *förrådsskjul för minmateriel m. m. vid flottans station i Stockholm* på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

Kustartilleriet.

20:o) Med hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 17 gjorda förslag, till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst, 56,130 kronor.

21:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 18 gjorda förslag, till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst, 303,000 kronor.

22:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 19 gjorda förslag, för *revidering och utvidning av positionskartan över Vaxholms fästning* å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

23:o) Under punkt 20 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, utöver det av 1912 års riksdag till utförande av en ångpannecentral och en elektrisk kraftcentralstation m. fl. arbeten å Kungsholmsfort beviljade anslaget å 243,663 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 12,000 kronor.

Förenämnda belopp, 12,000 kronor, har redan under förlidet år av Eders Kungl. Maj:t utanordnats. Att så skett har enligt uppgift berott dels på rådande belysningssvårigheter, uppkomna genom bristen på fotogen och andra belysningsämnen, dels ock på angelägenheten av att genom ifrågavarande arbetens skyndsamma utförande undvika ytterligare kostnadsökning.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen, utöver det av 1912 års riksdag till *utförande av en ångpannecentral och en elektrisk kraftcentralstation m. fl. arbeten å Kungsholmsfort* beviljade anslaget å 243,663 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 12,000 kronor.

24:o) Uti en till riksdagen avlåten, den 16 april 1918 dagtecknad proposition (nr 299) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att, utöver det av 1916 års riksdag för anskaffning av en motorpråm för Karlskrona fästning beviljade anslaget av 45,000 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 13,000 kronor.

För färdigställandet av ifrågavarande pråm, till vilkens anskaffning ett anslag av 45,000 kronor beviljats å extra stat för år 1917, erfordras ytterligare 13,000 kronor, vilket belopp, med hänsyn till önskvärdheten av arbetets snara slutförande, ansetts böra anvisas å tilläggsstat för år 1918.

Riksdagen, som funnit sig böra godkänna vad sålunda föreslagits, får anmäla, att riksdagen utöver det av 1916 års riksdag för *anskaffning av en motorpråm för Karlskrona fästning* beviljade anslaget av 45,000 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 13,000 kronor.

25:o) I en till riksdagen avlåten, den 5 april 1918 dagtecknad proposition (nr 270), har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att, utöver det av 1917 års riksdag till uppförande av en mässbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fredriksborg samt till inredning av den nuvarande underofficersmässbyggnaden därstädes till bostäder åt underofficerare beviljade anslaget å 110,000 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 82,500 kronor.

Efter framställning i statsverkspropositionen till 1917 års riksdag har riksdagen till uppförande av en mässbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fredriksborg samt till inredning av den nuvarande underofficersmässbyggnaden därstädes till bostäder åt underofficerare på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 110,000 kronor. Därvid uttalade riksdagen önskvärdheten av att inom den till uppförande avsedda mässbyggnaden anordnades en samlingssal, som kunde användas för föredrag m. m.

Det sålunda anvisade beloppet har emellertid visat sig vara för ändamålet otillräckligt på grund av de stegrade priserna å all slags byggnadsmateriel.

Beträffande den nya mässbyggnadens läge hava nu av myndigheterna framlagts tvenne förslag, alternativ A (marinförvaltningens förslag) och alternativ B (chefens för kustartilleriet förslag). Då för närvarande finnes ett exercishus, där föredrag kunna hållas, har den ifrågasatta samlingssalen uteslutits från förslagen.

Enligt marinförvaltningens mening framginge rörande dessa alternativ:

att alternativ A erbjöde rymligare och jämnare byggnadsplats än alternativ B samt att omkring byggnaden enligt alternativ A planteringar lättare kunde anordnas;

att den med alternativ B betecknade platsen däremot vore synnerligen trång, beroende på att omedelbart öster om byggnadsplatsen en nära 10 meter hög kulle av stora stenblock reste sig, varför å denna sida av huset en flera meter bred plan måste utschaktas och dränering anordnas, för att icke fukt skulle tära sig in i källaren;

att däremot för byggnad utan samlingssal utrymme finnes enligt alternativ B, ehuru möjligheten att anordna planteringar och sittplatser i det fria vore betydligt mera inskränkt än enligt alternativ A;

att huvudskälet för alternativ B syntes vara en av underofficerarna uttalad önskan, att manskapsmässen förlades på större avstånd från underofficersbostäderna än enligt alternativ A, ett motiv, som givetvis borde beaktas, i den mån så kunde ske utan att byggnadstekniska svårigheter vållades;

att grundläggningsförhållandena med hänsyn till markens form och beskaffenhet vore sämre enligt alternativ B, vadan härav betingade kostnader torde ungefär motsvara den för samma alternativ beräknade minskade kostnaden för ledningar; samt

att på platsen för alternativ B för närvarande finnes ett exercisförråd, ett stall och en expedition för bataljonsdagbefälet, vilka byggnader, för den händelse detta alternativ komme till utförande, måste flyttas för en beräknad kostnad av 4,000 kronor.

Departementschefen har i likhet med marinförvaltningen ansett sig böra förorda alternativ A, vilket beräknats draga en kostnad av 178,000 kronor.

Det erforderliga tilläggsbeloppet skulle alltså utgöra (178,000 — 110,000) 68,000 kronor. Härtill komma dels kostnaderna för inredning av den nuvarande underofficersmässbyggnaden vid Oscar-Fredriksborg till bostäder åt underofficerare, vilka kostnader numera beräknats till 5,000 kronor, och dels utgifterna, 9,500 kronor, för anskaffning av behöfliga inventarier för mässbyggnaden. Det sammanlagda belopp, som nu äskats för ifrågavarande ändamål på tilläggsstat för år 1918, utgör alltså (68,000 + 5,000 + 9,500) 82,500 kronor.

Alternativet B åter har, såsom ovan nämnts, ansetts draga en kostnad av ytterligare 4,000 kronor.

Vid besök, som riksdagens vederbörande utskott företagit å de för de olika alternativen föreslagna byggnadsplatserna, har utskottet funnit, att den förmånligare belägenhet ur byggnadssynpunkt, som torde föreligga vid alternativ A, mer än uppväges av de stora fördelar, som ur flera andra synpunkter bl. a. det kortare avståndet till kaserner, matsalar m. m. tillkomma alternativ B,

att mässbyggnadens ovannämnda belägenhet enligt alternativ B vid foten av en 10 meter hög kulle icke torde ur byggnadssynpunkt behöva medföra några olägenheter, i synnerhet som denna kulle genom lämpliga planerings- och planteringsanordningar torde kunna vinna en lämplig användning,

att då mässbyggnaden enligt alternativ B ligger inom kasernområdet, detta alternativ härutinnan äger ett givet företräde framför alternativ A, samt att platsen för mässbyggnaden enligt alternativ A i framtiden möjligen kan vinna en förmånligare användning på annat sätt än som nu föreslagits.

På grund av vad sålunda anförts har riksdagen ansett sig böra biträda alternativ B, oaktat kostnaden härför ställer sig något högre än för alternativ A.

Därjämte har riksdagen velat framhålla önskvärdheten av att ifrågasvarande byggnadsföretag snarast kommer till utförande, enär de nuvarande mässanordningarna, särskilt för manskapet, icke kunna anses tillfredsställande.

Merkostnaden enligt det av riksdagen sålunda godkända förslaget uppgår till 86,500 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, utöver det av 1917 års riksdag till *uppförande av en mässbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fredriksborg* samt till inredning av den nuvarande underofficersmässbyggnaden därstädes till bostäder åt underofficerare beviljade anslaget å 110,000 kronor, för omförmälda ändamål på tilläggsstat för år 1918 under denna huvudtitel beviljat ett reservationsanslag av 86,500 kronor.

26:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 21 gjorda förslag, till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst, 230,000 kronor.

27:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 22 gjorda förslag, för *ändring av vissa kustfästningarna tillhörande kanoner till luftkanoner* å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

28:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 23 gjorda förslag, till *provisoriska anordningar för spärr- och strandbestyckning i Vaxholms fästning* å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 47,975 kronor.

29:o) Under punkt 24 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för ändring av viss minmateriel vid kustfästningarna å tilläggsstat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

Ifrågavarande åtgärder hava befunnits vara ägnade att öka kustfästningarnas försvarsberedskap och ansetts snarast möjligt böra komma till utförande.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, har ansett sig böra bifalla förevarande förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för *ändring av viss minmateriel vid kustfästningarna* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

Flottan och kustartilleriet.

30:o) Under punkt 25 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av uppkommande merkostnader för vissa byggnadsföretag vid marinen på tilläggsstat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av 500,000 kronor.

De merkostnader, som uppstått å vissa byggnadsföretag vid marinen, framgå närmare av omstående tablå.

Sammanlagt uppgå merkostnaderna (1—8 å tablån) till 879,700 kronor.

Av Eders Kungl. Maj:t har dessutom ifrågasatts anordnande av minförråd i Göteborg å bättre skyddad plats, vilket skulle medföra en kostnad av 266,250 kronor.

Vidare har ett av 1917 års riksdag till uppförande av en mässbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fredriksborg beviljat anslag å 110,000 kronor befunnits otillräckligt, men saknas i detta fall utredning om storleken av de ökade kostnaderna.

Med hänsyn till de för närvarande rådande höga byggnadspris har igångsättandet eller färdigställandet av de utav nu omförmälda byggnadsarbeten, vilka icke äro av brådslande natur, ansetts böra tillsvidare uppskjutas. För att emellertid medel må stå till förfogande för utförande av sådana byggnadsarbeten, som vid företagen prövning finnas vara av natur att icke kunna utan avsevärda olägenheter uppskjutas, bör, enligt förevarande förslag och i överensstämmelse med vad för arméns vidkommande i motsvarande hänseende beslutats, visst belopp, förslagsvis 500,000 kronor, för ändamålet ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande. Detta belopp skulle finnas tillgängligt redan under år 1918 och följaktligen anvisas å tilläggsstat för samma år.

Beträffande förplånadsanstalten i Vaxholms fästning har riksdagen inhämtat, att, ehuru medel till densamma uppförande beviljades redan vid 1915 års riksdag, byggnadsarbetena å anstalten ännu i mars månad innevarande år icke påbörjats. Detta har riksdagen funnit anmärkningsvärt.

Tablå
rörande merkostnader m. m. för vissa byggnadsföretag vid marinen.

	Anslaget beviljat av riksdagen år	Anslaget avsett för	Beviljat anslagsbelopp	Mer-kostnader m. m.	Merkostnaden i procent av anslagsbeloppet omkring	Anmärkingar.
1	1917	Uppförande av en torpedförrådsbyggnad vid flottans station i Stockholm.....	81,900	27,000	30	1
2	1916	Anordnande av en örlogsdepå vid Göteborg och av minberedskap vid nämnda örlogsdepå	{ 360,000 } { 352,700 }	223,700	30	2
3	1916	Uppförande av ett ammunitionsförrådshus å Nya Varvet vid Göteborg	75,000	25,000	30	3
4	1917	Förlängning av arbetsskjulet nr 1 samt tillbyggnad av kopparslagarverkstaden för ingenjördepartementet vid flottans varv i Karlskrona.....	53,200	23,900	45	4
5	1917	Anordnande av en central beklädnadsverkstad för marinen m. m.	542,000	200,000	35	5
6	1916	Utförande av tillbyggnader till vissa verkstäder vid flottans varv i Stockholm m. m.	85,900	20,000	25	6
7	{1916} {1917}	Anordnande av ett förvaringsskjul för flygbåtar m. m. vid nämnda varv	{ 120,100 } { 20,000 }	14,100	10	7
8	{1915} {1916}	Uppförande av en förplågnadsanstalt i Vaxholms fästning....	{ 333,514 } { 125,156 }	346,000	75	8
9	1916	Anordnande av minförråd vid örlogsdepån i Göteborg	7,000	266,250	—	9
10	1917	Uppförande av mässbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fredriksborg m. m.	110,000	Merkostnaden icke av Eders Kungl. Maj:t angiven.	—	10

{ Det beviljade anslaget avsett för ytterligare ett förrådshus, som redan fullbordats.
⁽¹⁾ Det såsom merkostnad m. m. upptagna beloppet avser förflyttning m. m. av nämnda förråd.
²⁾ Merkostnaden för det ursprungligen till ett minförrådshus beräknade beloppet, 1,750 kronor, ingår under 2 härövan.

I övrigt har riksdagen icke ansett Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag giva anledning till erinran. Riksdagen får anmäla, att riksdagen för bestridande av uppkommande *merkostnader för vissa byggnadsföretag vid marinen* på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag av 500,000 kronor.

31:o) Under hänvisning till vad riksdagen uti sin skrivelse nr 5 A i ämnet anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 26 gjorda förslag, för *anskaffning av viss artillerimateriel för flottan och kustartilleriet* å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 23,500 kronor.

Kostnader för tryggande av rikets neutralitet.

32:o) Under punkt 27 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet under år 1918 å tilläggsstat för samma år bevilja ett förslagsanslag, högst, 14,350,000 kronor, därav ett belopp av 2,000,000 kronor är avsett att avsättas för att användas, på sätt framdeles må av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen bestämmas.

För bestridande av neutralitetskostnader efter 1916 års utgång beviljade 1917 års riksdag å 1918 års riksstat under femte huvudtiteln tillhopa 14,500,000 kronor, därav 11,600,000 kronor till egentliga neutralitetskostnader, 900,000 kronor till förstärkning av visst förråd och 2,000,000 kronor till täckande av sådana materielanskaffningar, för vilka medel under förskottstitel redan blivit av Eders Kungl. Maj:t anvisade. I samband därmed framhöll riksdagen angelägenheten därav, att det noga tillsåges, att de kostnader och personliga bördor, som landets neutralitetsvakt måste kräva, begränsades till det oundgängligen nödvändiga; och uttalade riksdagen sin förväntan, att neutralitetsvakten icke gäves större omfattning, än som för det dåvarande vore fallet, därest icke på grund av särskilda omständigheter sådant skulle krävas för rikets säkerhet.

Vid beviljandet av nyssnämnda anslag uttalade riksdagen vidare, att med de beräkningar, som av Eders Kungl. Maj:t verkställts rörande de egentliga neutralitetskostnaderna för år 1917, medlen torde enligt riksdagens mening räcka även någon tid in på år 1918, för den händelse världskriget ännu vid denna tidpunkt skulle göra särskild neutralitetsvakt nödvändig. Denna riksdagens tanke synes emellertid, vad marinen angår, icke hava blivit förverkligad. Under de sista månaderna av år 1917

verkställda inskränkningar av neutralitetsvakten hava befunnits icke kunna i erforderlig grad motväga de alltjämt stegrade kostnaderna, särskilt beträffande kol. Något överskott å det för tiden efter 1916 års utgång anvisade anslaget kan sålunda icke beräknas hava uppkommit vid 1917 års slut. I stället lär kunna befaras, att någon mindre brist i anslaget under år 1917 uppstått.

Under erinran om de minskningar i fråga om neutralitetsvakten, som under senare delen av år 1917 vidtagits, har departementschefen rörande den avsedda användningen av nu äskade medel anfört:

»Såväl med hänsyn till nödvändigheten att i största möjliga mån begränsa och lindra de personliga uppoffringar, som neutralitetsvakten förorsakar dem, vilka inkallas att tjänstgöra vid denna vakt, som ock ur kostnadssynpunkt samt i anledning av förefintligt behov att strängt hushålla med vissa betydelsefulla förbrukningsartiklar har det för mig framstått såsom en synnerligen viktig uppgift att tillse, att neutralitetsvakten icke utsträcker utöver vad som måste anses vara av förhållandena oavvisligen påkallat. Jag kommer följaktligen även för framtiden att hava min uppmärksamhet oavlåtligt riktad på möjligheten att åstadkomma ytterligare begränsningar i de dispositioner, som för tryggnad av neutraliteten inom marinen vidtagits.»

Av det nu begärda anslaget skulle, enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag, ett belopp av 2,000,000 kronor avsättas för att framdeles komma till användning. För detta belopp skulle anskaffas ny fartygsmateriel i stället för sådan, nu befintlig, som genom ökad användning under neutralitetsvakten undergått förslitning utöver vad som kan anses normalt. Först sedan erforderliga rön från världskriget inhämtats och den allmänna militärpolitiska situationen stadgat sig, skulle emellertid beloppet disponeras.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingar, har funnit vad departementschefen i ärendet anfört stå i överensstämmelse med de synpunkter, riksdagen tidigare framhållit, och har ej heller i övrigt funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts under denna punkt gjorda förslag. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen *dels* för bestridande av *kostnader för tryggnad av rikets neutralitet* under år 1918 å tilläggsstat för samma år beviljat ett förslagsanslag, högst, 14,350,000 kronor, *dels ock* beslutat, att av detta anslag ett belopp av 2,000,000 kronor skall avsättas för att användas, på sätt framdeles må av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen bestämmas.

33:o) Uti en till riksdagen avlåten, den 30 april 1918 dagtecknad proposition (nr 397) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propo-

sitionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att till täckande av uppkommen överbetalning å det på extra stat för år 1918 under femte huvudtiteln upptagna anslaget till egentliga neutralitetskostnader efter 1916 års utgång må användas det på extra stat för nämnda år under samma huvudtitel uppförda anslaget å 900,000 kronor till förstärkning av visst förråd;

dels ock för enahanda ändamål på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst, 3,040,000 kronor.

Å 1918 års riksstat äro under femte huvudtiteln uppförda följande anslag avsedda till täckande av neutralitetskostnader för sjöförsvaret efter 1916 års utgång;

Egentliga neutralitetskostnader, förslagsanslag, högst	kronor	11,600,000
Förstärkning av visst förråd, förslagsanslag, högst	»	900,000
Materielanskaffningar, för vilka medel redan av Eders Kungl. Maj:t anvisats, förslagsanslag, högst	»	2,000,000
		<u>14,500,000</u>

Då dessa anslag den 8 juni 1917 av Eders Kungl. Maj:t ställdes till marinförvaltningens förfogande, anbefalldes ämbetsverket att snarast möjligt efter 1917 års utgång till Eders Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för de utgifter, som under år 1917 utbetalts eller disponerats för omnämnda ändamål.

På sätt framgår av den till innevarande års riksdag den 14 sistlidna januari avlåtna propositionen nr 2 ang. tilläggsstat till riksstaten för år 1918 (femte huvudtiteln, punkt 27), omnämnde departementschefen, att åtskilliga icke oväsentliga inskränkningar i neutralitetsvakten blivit, vad marinen beträffade, under den sista tiden vidtagna. Vidare erinrades om riksdagens uttalande, att med de beräkningar, som av Eders Kungl. Maj:t verkstälts rörande de egentliga neutralitetskostnaderna för år 1917, medlen torde enligt riksdagens mening räcka även någon tid in på år 1918, för den händelse världskriget ännu vid denna tidpunkt skulle göra särskild neutralitetsvakt nödvändig, samt anfördes vidare, att denna riksdagens tanke, såvitt marinen anginge, icke syntes hava realiserats. Under de sista månaderna verkställda inskränkningar av neutralitetsvakten hade icke kunnat i erforderlig grad motväga de alljämt stegrade kostnaderna särskilt beträffande kol. Något överskott å det för tiden efter 1916 års

utgång anvisade anslaget kunde sålunda icke, såvitt då låte sig bedöma, beräknas hava uppkommit vid 1917 års slut. I stället torde enligt lämnade uppgifter kunna befaras, att någon mindre brist i anslaget under år 1917 uppstått.

Enligt den uppgift, som marinförvaltningen den 20 april 1918 lämnat angående utgifterna å ifrågavarande, på 1918 års stat uppförda anslag, hava dessa emellertid uppgått till nedanstående belopp, fördelade på följande poster:

	Anvisning *)	Utgifter år 1917	Brist	Behållning
1) Utgifter för själva neutralitetsvakten:				
a) expeditionskostnader för fartygen.....	5,600,000	7,186,147	1,586,147	—
b) utgifter för kustsignalväsendet.....	450,000	580,586	130,586	—
c) utgifter för naturaunderhåll	1,400,000	1,248,871	—	151,129
d) avlöning till kvarhållet manskap, extra inkallelser m. m.	1,000,000	945,822	—	54,178
e) övriga utgifter, såsom underhåll av materiel, förbrukningsartiklar m. m.....	2,400,000	4,146,108	1,746,108	—
2) Utgifter för smärre åtgärder och anskaffningar, som stå i samband med neutralitetsvaktens upprätthållande.....	750,000	85,903	—	664,097
Summa kronor	11,600,000	14,193,437	3,462,841	869,404

Då den under 2) härovan upptagna behållningen av 664,097 kronor redan är disponerad ehuru ännu ej utbetald, kan den, enligt vad marinförvaltningen meddelat, ej medräknas såsom verklig behållning. Den angivna bristen, 3,462,841 kronor, bör sålunda minskas endast med den under 1 c) och d) upptagna behållningen, (151,129 + 54,178) 205,307 kronor, och kommer följaktligen nettobristen att uppgå till 3,257,534 kronor.

Den under 1 b) härovan upptagna posten å 580,586 kronor till utgifter för kustsignalväsendet avser kostnader för nämnda ändamål under år 1916. Dessa kostnader, som av lotsverket förskjutits hava först under år 1917 hos marinförvaltningen anmälts till täckande och av sistnämnda ämbetsverk upptagits bland neutralitetskostnaderna för år 1917.

*) De under denna rubrik angivna beloppen ansluta sig till den fördelning av anslaget till egentliga neutralitetskostnader, vilken framlagts av marinförvaltningen och som legat till grund för 1917 års riksdags beslut om anslagets beviljande.

Härav har blivit en följd, att dessa kostnader för kustsignalväsendet icke komma att drabba neutralitetsanslaget för det år, varunder de utgått, utan först nästpåföljande års anslag, vilket förhållande ur budgetsynpunkt ansetts synnerligen betänkligt. Utgifterna för kustsignalväsendet för år 1917 åter uppgå enligt från lotsstyrelsen meddelad uppgift till 556,186 kronor 19 öre, vilket belopp nu även ansetts böra ersättas.

Vidare har till ersättande av här ifrågavarande anslag anmälts ett enligt bemyndigande i nådigt brev den 7 december 1917 förskotterat belopp av 110,149 kronor för tillgodoseende av marinens behov av bensin. Den sammanlagda bristen å anslaget har alltså upptagits till (3,275,000 + 556,186: 19 + 110,149) eller i avrundat tal 3,940,000 kronor.

Då det gällt att skaffa täckning för denna betydande brist, har departementschefen ansett sig i första hand böra tillse, huruvida icke någon redan befintlig tillgång kunde användas för att till någon del utfylla bristen. Därvid har föreslagits, att den anslagspost å 900,000 kronor till förstärkning av visst förråd (flottans kolförråd), vilken ingår i det av 1917 års riksdag till neutralitetskostnader efter 1916 års utgång beviljade anslaget och som ännu icke kunnat för avsett ändamål användas, måtte i angivet syfte få tagas i anspråk.

För bestridande av den återstående delen av överbetalningen å ifrågavarande anslag, (3,940,000 — 900,000 =) 3,040,000 kronor, har anslag äskats på tilläggsstat för år 1918. Detta anslag har ansetts böra givas karaktär av förslagsanslag, högst.

Riksdagen, som funnit det synnerligen anmärkningsvärt, att en så stor brist kunnat uppstå å neutralitetsanslaget, isynnerhet som avsevärda inskränkningar i neutralitetsvakten företagits under år 1917, har emellertid icke ansett annan möjlighet förefinnas än att medel beviljas till täckande av bristen på sätt av departementschefen föreslagits.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen *dels* medgivit, att *till täckande av uppkommen överbetalning å det på extra stat för år 1918 under femte huvudtiteln upptagna anslaget till egentliga neutralitetskostnader efter 1916 års utgång* må användas det på extra stat för nämnda år under samma huvudtitel uppförda anslaget å 900,000 kronor till förstärkning av visst förråd;

dels ock för enahanda ändamål på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst, 3,040,000 kronor.

Diverse.

34:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anfört får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 28 gjorda förslag till *förstärkning av ordinarie anslaget till extra utgifter* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst, 30,000 kronor.

35:o) Under punkt 29 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till bestridande av hyresutgifter till marinens varvsarbetare å tilläggsstat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst, 1,200 kronor.

Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen *till bestridande av hyresbidrag till marinens varvsarbetare* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst, 1,200 kronor.

36:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 30 gjorda förslag, för bestridande av *kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag av 65,000 kronor.

37:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 355) anmält, har riksdagen till *beredande av tillfällig löneförbättring under år 1918 åt viss personal vid marinen* beviljat under denna huvudtitel å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag av 1,330,000 kronor.

38:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 32 gjorda förslag, till bestridande av kostnader för anställande av *extra biträden å flottans stationer och inom kustfästningarna* på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag av 63,900 kronor.

39:o) Under punkt 33 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till täckande av vissa förskott under femte huvudtiteln, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål å tilläggsstat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 1,300,095 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avlåten, den 8 mars 1918 dagtecknad proposition (nr 156), under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för täckande av förskjutna kostnader

för kommittéer och utredningar genom sakkunniga å tilläggsstat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst, 191,435 kronor; samt att för täckande av vissa andra, för olika ändamål förskjutna kostnader å tilläggsstat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av 1,125,000 kronor.

Såsom av Eders Kungl. Maj:ts ovannämnda anslagsäskande framgår kunna ifrågakvarande förskott hänföras till två särskilda huvudgrupper, nämligen dels förskott för kommittéer och utredningar genom sakkunniga och dels förskott för andra ändamål.

Under den första gruppen, förskott för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, hava till ersättande anmälts förskott å tillhopa 191,434: 21 kronor eller avrundat uppåt 191,435 kronor.

De övriga förskott, som äro avsedda att täckas med nu äskade medel, innefattas uti nedanstående uppställning:

A. Förstärkning av arbetskrafterna inom marinförvaltningen och vid marinintendenturkåren.

Förstärkning av arbetskrafterna inom marinförvaltningen	kronor	43,500: —
Förstärkning av arbetskrafterna vid marinintendenturkåren	»	128,145: 70

B. Särskilda ersättningar till personal, tillhörande marinen.

Gottgörelse till marinattachéerna C. F. Tamm och G. D. W:son Lilliehöök för förlängd tjänstgöring under år 1915	»	4,500: —
Ersättning till kommandörkaptenen K. Wester m. fl. för omarbetning av skjutinstruktion för flottan, artilleri	»	800: —
Ersättning till kommandörkaptenen O. E. Lybeck för utarbetande av lärobok i sjökrigshistoria	»	4,800: —
Ersättning till torpedingenjören E. F. Elmquist för en uppfinning	»	7,000: —
Ersättning till kaptenen vid kustartilleriet N. G. E. Åkerlund för en uppfinning	»	5,000: —
Lega till sjömanskårens manskap för förlängd tjänstetid	»	24,000: —
Avlöning under viss ledighet för daglönarna vid flottan m. fl.	»	13,000: —

C. Nybyggnad och underhåll.

Lyftkran för Karlskrona varvs skjutbana	kronor	9,000: —
Utvidgning av torpedverkstaden vid flottans varv i Karlskrona	»	44,925: —
Vattenbåt vid flottans varv i Stockholm	»	16,000: —
Arbetsmaskiner för minverkstaden vid flottans varv i Stockholm	»	61,000: —
Bogserbåt för flottans varv i Stockholm	»	5,000: —
Pråmar för flottans varv i Stockholm	»	5,500: —
Anordningar för möjliggörande av Skeppsholmens avstängning	»	4,700: —
Kontrollur vid flottans varv	»	68,700: —
Reservdelar m. m. till marinens flygmateriel	»	15,300: —
Bärgarlön för bärgning av jagaren Hugin m. m. Bärgning och reparation av minkabelbåten G. Å. nr 2	»	203,456: 77
Ritning till viss typ för undervattensbåt	»	28,000: —
Förslag till ny kryssartyp för flottan	»	11,000: —
Motorspruta för Kungsholmsfort	»	10,000: —
Elektriska installationer inom Vaxholms fästning ..	»	9,700: —
Elektrisk belysning i befästningar och kasernetablis- sement m. m. å Oscarsvärn	»	17,000: —
Möbler för navigationsskolan i Göteborg	»	4,200: —
		10,000: —

D. Diverse förskottsvis bestridda utgifter.

Tillfälligt tillägg till de understödsbelopp, som utgå jämligt förordningen den 1 juni 1912 om familjeunderstöd	»	6,000: —
Markförvärv i Stockholms skärgård för övnings- ändamål	»	39,667: 60
Ersättning till Stockholms ångslupsaktiebolag för uppehållande av trafiken Skeppsholmen— Skeppsbron	»	55,567: 74
Förhyrande av kolupplagsplatser för flottan	»	102,423: 40
Uppställning av två kanoner å kanonbåten Rota ..	»	1,985: 92
Försök med undervattenssignalering	»	10,000: —
Försök med trådlös telefoni	»	15,000: —
Reservofficerares tjänstgöring vid kustartilleriet ..	»	22,582: 89
Extra läkares tjänstgöring vid kustartilleriet	»	600: —

Förhyrande av maskinister för kustartilleriet.....	kronor	34,683: —
Förhyrande av lokaler för proviantförrådet i Vaxholms fästning.....	»	5,000: —
Försök med ny uniform för kustartilleriets stamman- skap och värnpliktiga.....	»	28,000: —
Tryckning av läroböcker m. m.....	»	42,773: —
Ökade kostnader för navigationsskolorna i riket ...	»	5,500: —
Summa kronor		1,124,011: 02

För ersättande av nu under A—D uppräknade förskott skulle alltså erfordras ett belopp av 1,124,011 kronor 2 öre. Då emellertid vissa av dessa förskott icke ännu äro till siffran slutligen bestämda, har det för deras täckande erforderliga anslaget ansetts böra erhålla förslagsanslags natur och upptagas med i runt tal 1,125,000 kronor.

Riksdagen, som funnit Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag stå i överensstämmelse med de grundsatser i fråga om förskottsväsendets avveckling, till vilka riksdagen tidigare anslutit sig, har ansett sig böra godkänna nämnda förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen

dels för täckande av *förskjutna kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst, 191,435 kronor;

dels ock för täckande av *vissa andra, för olika ändamål förskjutna kostnader* å tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag av 1,125,000 kronor.

40:o) I en till riksdagen avlåten, den 3 maj 1918 dagtecknad proposition (nr 403) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för täckande av de å vissa i statsrådsprotokollet omförmälda ordinarie reservationsanslag för år 1917 uppkomna brister på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst, 67,690 kronor.

De brister i ordinarie reservationsanslag för år 1917, för vilkas täckande Eders Kungl. Maj:t nu äskat medel, utgöra:

å anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse- kårerne	kronor	24,330: —
» » till beklädnad åt kustartilleriets manskap ..	»	21,300: —
» » till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel	»	22,060: —

Summa kronor 67,690: —

Till täckande av en för år 1917 beräknad brist i förstnämnda anslag har av innevarande års riksdag äskats ett belopp av 162,500 kronor. Emellertid har den verkliga bristen visat sig uppgå till 186,830 kronor. Skillnaden mellan dessa bägge belopp eller 24,330 kronor har i förevarande proposition begärts.

Utöver förut beräknade brister hava även å de övriga anslagen ytterligare brister visat sig uppstå, och uppgå, såsom ovan nämnts, de belopp, vilka i fråga om dessa anslag nu anmälts till täckande, till respektive 21,300 och 22,060 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och får alltså anmäla, att riksdagen för täckande av de å vissa i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 3 maj 1918 omfördäorda ordinarie reservationsanslag för år 1917 uppkomna brister på tilläggsstat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst, 67,690 kronor.

41:o) I en till riksdagen avlåten, den 30 april 1918 dagtecknad proposition (nr 398) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels för bestridande av kostnader för expeditioner till finska fastlandet under år 1918 på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 under femte huvudtiteln bevilja ett förslagsanslag, högst, 1,360,750 kronor;

dels ock för bestridande av kostnader för expeditioner till Åland under år 1918 på tilläggsstat till riksstaten för år 1918 under femte huvudtiteln bevilja ett förslagsanslag, högst, 485,500 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts här framlagda förslag avser att bereda medel för täckande av de med expeditionerna till finska fastlandet och Åland förenade kostnaderna. Vad utgifterna för de till finska fastlandet företagna expeditionerna angå, hava desamma beräknats till 1,360,750 kronor. Utgifterna för Ålandsexpeditionerna åter hava, såvitt marinen angår, beräknats till 485,500 kronor.

Riksdagen har tidigare å tilläggsstat för år 1918 under fjärde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 500,000 kronor för bestridande av kostnader för utförande av bevakningstjänst å Åland. Förhållandet mellan detta anslag och de nu begärda medlen har riksdagen icke kunnat av tillgängliga uppgifter utröna.

Enligt vad som framgår av den lämnade utredningen i ärendet, har departementschefen vid anbefallandet av ifrågavarande expeditioner avsett, att de därmed förenade kostnaderna skulle bestridas av det förslagsanslag av 500,000 kronor, som i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag äskats på ordinarie stat vid sidan av huvudtitlarna för bestridande av oförutsedda utgifter.

Med anledning härav har riksdagen ansett sig böra framhålla, att förslagsanslaget till oförutsedda utgifter torde i enlighet med de av riksdagen angivna villkoren för detsammias disponerande icke böra tagas i anspråk för ändamål, som riksdagen kunnat bliva i tillfälle att pröva.

Det nu framlagda förslaget har riksdagen ansett sig böra bifalla.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen

dels för bestridande av kostnader för *expeditioner till finska fastlandet* under år 1918 på tilläggsstat för samma år under denna huvudtitel beviljat ett förslagsanslag, högst, 1,360,750 kronor;

dels ock för bestridande av kostnader för *expeditioner till Åland* under år 1918 på tilläggsstat för samma år under denna huvudtitel beviljat ett förslagsanslag, högst, 485,500 kronor.

II. HANDELN.

42:o) Under hänvisning till vad riksdagen i sin skrivelse nr 5 A i ämnet anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 413, *till förstärkning av ordinarie anslaget till navigationsskolorna för år 1918* å tilläggsstat för samma år beviljat ett förslagsanslag, högst, 21,000 kronor.

III. MARINEN OCH HANDELN.

43:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 415) anmält, har riksdagen för beredande av *tillfällig avlötningsförbättring åt vissa vaktmästare* såsom förslagsanslag å tilläggsstat får år 1918 anvisat under denna huvudtitel 9,000 kronor.

44:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 69) anmält, har riksdagen för beredande under år 1918 av *krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst* å tilläggsstat för samma år anvisat såsom förslagsanslag under denna huvudtitel 8,500,000 kronor.

Stockholm den 21 juni 1918.

Med undersåtlig vördnad.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Anslagsrubriker under tilläggsstatens för år 1918 femte huvudtitel.

	Anslaget upptaget i riksdagens skrivelse	
	nr 5 B under punkt	särskild skrivelse nr
I. MARINEN.		
A. Flottan.		
Avlöningar, ersättningar m. m.		
Tilläggsstat för flottans skeppsgossekår	1:o)	410
Extra lönetillägg åt vissa tjänstemän och betjänte	2:o)	
Krigstjänstpremier till visst manskap och vissa värnpliktiga vid flottan ..	3:o)	
Intendenturen.		
Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skepps- gossekårerna	4:o)	
Nybyggnad och underhåll.		
Omformare för kraftcentralen vid flottans varv i Karlskrona	5:o)	
Elektrisk ytterbelysning vid flottans varv i Karlskrona	6:o)	
Utvidgning av artilleriverkstaden vid flottans varv i Karlskrona	7:o)	
Anläggning å flottans varv i Karlskrona av en laddningsstation för under- vattensbåtars ackumulatorbatterier	8:o)	
Transportmedel för flottans varv i Karlskrona	9:o)	
Nytt kanonskjul för artilleridepartementet vid flottans varv i Stockholm m. m.	10:o)	
Arbetarkök vid flottans varv i Stockholm	11:o)	
Transportmedel för flottans varv i Stockholm	12:o)	
Örlogsdepå vid Göteborg	13:o)	
Inköp av vissa tomter å Saltö m. m.	14:o)	
Uppförande å vissa tomter å Saltö av ett bostadshus för varvsarbeten vid flottans station i Karlskrona	14:o)	

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 5 häft. (Nr 5 A—5 B.)

14

	Anslaget upptaget i riksdagens skrivelse	
	nr 5 B under punkt	särskild skrivelse nr
Övningar.		
Särskild ersättning under mobiliseringstjänstgöring till vissa flottan tilldelade värnpliktiga	15:o)	85
Artilleribehov.		
Förbättring av projektilutredningen för pansarkryssaren Fylgia	16:o)	
Minväsendet.		
Minmateriel	17:o)	
Kontraminmateriel	18:o)	
Förrådsskjul för minmateriel m. m. vid flottans station i Stockholm	19:o)	
B. Kustartilleriet.		
Intendenturen.		
Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap	20:o)	
Nybyggnad och underhåll.		
Förstärkning av reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel	21:o)	
Revidering och utvidgning av positionskartan över Vaxholms fästning	22:o)	
Ångpannecentral m. fl. arbeten å Kungsholmsfort	23:o)	
Motorpråm för Karlskrona fästning	24:o)	
Måssbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fredriksborg m. m.	25:o)	
Övningar.		
Förstärkning av reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar	26:o)	
Artilleribehov.		
Ändring av vissa kustfästningarna tillhörande kanoner till luftkanoner	27:o)	
Provisoriska anordningar för spärr- och strandbestyckning i Vaxholms fästning	28:o)	

	Anslaget upptaget i riksdagens skrivelse	
	nr 5 B under punkt	särskild skrivelse nr
Minväsendet.		
Ändring av viss minmateriel	29:o)	
C. Flottan och kustartilleriet.		
Vissa byggnadsföretag vid marinen	30:o)	
Viss artillerimateriel för flottan och kustartilleriet	31:o)	
D. Kostnader för tryggande av rikets neutralitet.		
Neutralitetskostnader under år 1918	32:o)	
Täckande av överbetalning å extra anslaget till egentliga neutralitetskostnader efter 1916 års utgång	33:o)	
E. Diverse.		
Forstärkning av anslaget till extra utgifter	34:o)	
Hysesutgifter till marinens varvsarbetare	35:o)	
Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga	36:o)	355
Tillfällig löneförbättring för viss personal vid marinen	37:o)	
Extra biträden å flottans stationer och inom kustfastningarna	38:o)	
Täckande av forskjutna kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga	39:o)	
Täckande av vissa för olika ändamål forskjutna kostnader	39:o)	
Täckande av brister å vissa reservationsanslag för år 1917	40:o)	
Expeditioner till finska fastlandet under år 1918	41:o)	
Expeditioner till Åland under år 1918	41:o)	
II. HANDELN.		
Forstärkning av anslaget till navigationsskolorna	42:o)	
III. MARINEN OCH HANDELN.		
Tillfällig avlösningsförbättring åt vissa vaktmästare	43:o)	415
Krigstidstillägg och krigstidshjälp	44:o)	69

**Tabell över anslagen under tilläggsstatens till riksstaten
för år 1918 femte huvudtitel.**

Sjöförsvarsdepartementet.

1. Marinen.		Extra anslag	Extra anslag
A. Flottan.		Kronor	Kronor
<i>Avlöning, ersättningar m. m.</i>			
1	Tilläggsstat för flottans skeppsgossekår, <i>förslagsanslag</i> , högst	12,500	
2	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>	500	
3	Krigstjänstpremier till visst manskap och vissa värnpliktiga vid flottan, <i>förslagsanslag</i>	50,000	63,000
<i>Intendenturen.</i>			
4	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse-kårerne, <i>förslagsanslag</i> , högst		346,265
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>			
5	Omformare för kraftcentralen vid flottans varv i Karlskrona, <i>reser-vationsanslag</i>	48,500	
6	Anordnande av elektrisk ytterbelysning vid flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>	102,600	
7	Utvidgning av artilleriverkstaden vid flottans varv i Karlskrona, <i>reser-vationsanslag</i>	40,000	
8	Anläggning å flottans varv i Karlskrona av en laddningsstation för undervattensbåtars ackumulatorbatterier, <i>reservationsanslag</i>	12,000	
9	Kolpräm för flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>	30,000	
10	Nytt kanonskjul för artilleridepartementet vid flottans varv i Stock-holm m. m., <i>reservationsanslag</i>	41,000	
11	Arbetarkök vid flottans varv i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	51,500	
12	Transportmedel för flottans varv i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	34,500	
13	Örlogsdepå vid Göteborg, <i>reservationsanslag</i>	60,000	
14	Inköp av vissa tomter å Saltö m. m., <i>reservationsanslag</i>	25,580	
15	Uppförande å vissa tomter å Saltö av ett bostadshus för varvsarbetare vid flottans station i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>	150,000	595,680
<i>Öningar.</i>			
16	Särskild ersättning till vissa flottan tilldelade värnpliktiga under mobiliserings-tjänstgöring, <i>förslagsanslag</i>		150,000
<i>Artilleribehov.</i>			
17	Förbättring av projektilutredningen för pansarkryssaren Fylgia, <i>reservationsanslag</i>		100,000
<i>Minväsendet.</i>			
18	Minmateriel, <i>reservationsanslag</i>	350,000	
19	Kontraminmateriel, <i>reservationsanslag</i>	152,000	
20	Förrådsskjul för minmateriel m. m. vid flottans station i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	30,000	532,000
			1,786,945

		Extra anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor
B. Kustartilleriet.			
<i>Intendenturen.</i>			
1	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap, <i>förslagsanslag</i> , högst	56,130	
<i>Nybyggnad och underhåll.</i>			
2	Förstärkning av reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, <i>förslagsanslag</i> , högst	303,000	
3	Revidering och utvidgning av positionskartan över Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>	60,000	
4	Ångpannecentral m. fl. arbeten å Kungsholmsfort, <i>reservationsanslag</i> ..	12,000	
5	Motorpräm för Karlskrona fästning, <i>reservationsanslag</i>	13,000	
6	Mässbyggnad för underofficerare och manskap vid Oscar-Fredriksborg m. m., <i>reservationsanslag</i>	86,500	474,500
<i>Övningar.</i>			
7	Förstärkning av reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst	230,000	
<i>Artilleribehov.</i>			
8	Ändring av vissa kustfästningarna tillhörande kanoner till luftkanoner, <i>reservationsanslag</i>	60,000	
9	Provisoriska anordningar för spärr- och strandbestyckning i Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>	47,975	107,975
<i>Minväsendet.</i>			
10	Ändring av viss minmateriel vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	30,000	898,605
C. Flottan och kustartilleriet.			
1	Merkostnader för vissa byggnadsföretag vid marinen, <i>förslagsanslag</i>	500,000	
2	Viss artillerimateriel för flottan och kustartilleriet, <i>reservationsanslag</i>	23,500	523,500
D. Kostnader för tryggande av rikets neutralitet.			
1	Kostnader för tryggande av rikets neutralitet under år 1918, <i>förslagsanslag</i> , högst ..	14,350,000	
2	Täckande av överbetalning å extra anslaget till egentliga neutralitetskostnader efter 1916 års utgång, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,040,000	17,390,000
E. Diverse.			
1	Förstärkning av anslaget till extra utgifter, <i>förslagsanslag</i> , högst	30,000	
2	Hyresbidrag till marinens varvsarbetare, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,200	
3	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>	65,000	
4	Tillfällig löneförbättring för viss personal vid marinen, <i>förslagsanslag</i> ..	1,330,000	
5	Extra biträden å flottans stationer och inom kustfästningarna, <i>förslagsanslag</i> ..	63,900	
6	Täckande av förskjutna kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i> , högst	191,435	
7	Täckande av vissa för olika ändamål förskjutna kostnader, <i>förslagsanslag</i> ..	1,125,000	
8	Täckande av brister å vissa reservationsanslag för år 1917, <i>förslagsanslag</i> , högst ..	67,690	
9	Expeditioner till finska fastlandet under år 1918, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,360,750	
10	Expeditioner till Åland under år 1918, <i>förslagsanslag</i> , högst	485,500	4,720,475
Säger för marinen			25,319,525

		Extra anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor
2. Handeln.			
1	Förstärkning av anslaget till navigationsskolorna, <i>förslagsanslag</i> , högst	.....	21,000
3. Marinen och handeln.			
1	Tillfällig avlöningsförbättring för vissa vaktmästare, <i>förslagsanslag</i>	.....	9,000
2	Krigstidstillägg och krigstidshjälp, <i>förslagsanslag</i>	.....	8,500,000
Säger för marinen och handeln		.....	8,509,000
Summa		.....	33,849,525